

UDK: 336.67:657.442:368.021.26:368.025+336.44+657.372.12 (497.1)

Dr Milan B. Cerović¹

REZULTATI OSIGURANJA U SRBIJI U 2016. GODINI

PREGLEDNI RAD

Apstrakt

Analiza ostvarenih rezultata delatnosti osiguranja u Republici Srbiji u ovom radu obuhvata strukturu premije, ažurnost u rešavanju šteta i isplati odšteta, ratio brojeve i merodavan tehnički rezultat po vrstama osiguranja, a dobitak odnosno gubitak odvojeno za životna osiguranja, neživotna osiguranja, ukupno za osiguranje i ukupno za reosiguranje.

Cilj rada je da se sagleda dostignuti stepen razvoja osiguranja u 2016. godini u celini što može poslužiti društvima za osiguranje da u određenom obimu izvrše uporednu analizu u odnosu na ukupne ostvarene rezultate osiguranja u zemlji.

Ključne reči: *tržište osiguranja, osiguranje u Srbiji, premija osiguranja, zahtevi za naknadu štete, tehnički i finansijski rezultat.*

1. Uvod

Dostignuti stepen razvoja delatnosti osiguranja u osnovi zavisi od ekonomske snage zemlje, a prvenstveno od industrijskog razvoja i nivoa životnog standarda građana. Postepen oporavak ekonomije u 2016. karakteriše rast bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu: BDP) od 2,8% prema 0,8% koliko je iznosio u 2015., blago povećanje potrošačkih cena sa 1,5% u 2015. na 1,6% u 2016, pad nezaposlenosti sa 17,7% na 15,3% i blag porast prosečnih zarada sa 368 evra koliko su iznosile u 2015. na 374,1 evro u 2016. godini. Krajem godine kurs dinara prema evru iznosio je

¹ Predsednik Udruženja korisnika osiguranja

I-mejl: ukosbg@gmail.com

Rad je primljen: 4. 9. 2017.

Rad je prihvaćen: 10. 9. 2017.

123,4723 u odnosu na 121,6261 krajem 2015., a prema američkom dolaru 117,1353 u odnosu na 111,2468 u 2015. godini.

Osiguranje kao specifična delatnost podleže posebnom nadzoru i kontroli koju sprovodi Narodna banka Srbije (dalje u tekstu: NBS) u skladu sa zakonom i propisima koje NBS donosi na osnovu zakona. Za ovaj rad korišćeni su podaci koje društva za osiguranje i društva za reosiguranje dostavljaju NBS i Agenciji za privredne registre (dalje u tekstu: APR).

U maju mesecu 2016. godine Narodna banka Srbije dala je saglasnost za dobrovoljnu likvidaciju AS osiguranju, koje je obavljalo poslove neživotnih vrsta osiguranja, a početkom oktobra iste godine razrešila je dva člana uprave u AMS osiguranju.²

Završen je postupak usklađivanja društava za osiguranje, društava za reosiguranje, društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju i zastupnika osiguranja, sa odredbama novog Zakona o osiguranju, započet 2015. godine.

Dinarski iznosi koji se navode u ovom radu preračunati su u evre po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan 31. decembra svake godine (2016=123,4723; 2015=121,6261). Procenti iza iznosa prikazanih u evrima označavaju rast, odnosno pad posmatrano u evrima.

2. Učesnici na tržištu osiguranja

Na kraju 2016. na srpskom tržištu osiguranja radilo je 19 akcionarskih društava za osiguranje, tj. jedno društvo manje u odnosu na 2015. i četiri društva za reosiguranje koliko ih je radilo i u 2015. godini. Poslove životnih i neživotnih osiguranja obavljalo je šest društava, pet društava samo osiguranje života, a osam društava samo poslove neživotnih vrsta osiguranja.

Prema vlasničkoj strukturi, u stranom vlasništvu je 17 društava (14 društava za osiguranje i 3 društva za reosiguranje), a u domaćem šest društava (5 društava za osiguranje i 1 društvo za reosiguranje).

Pored društava za osiguranje, u prodajnoj mreži učestvuje 19 banaka i 5 davalaca finansijskog lizinga, koji su dobili dozvolu za zastupanje u osiguranju, 89 pravnih lica (za posredovanje u osiguranju, za zastupanje u osiguranju i za pružanje drugih usluga u osiguranju), 95 zastupnika u osiguranju (fizičkih lica – preduzetnika), 3.984 ovlašćena posrednika (1.002 ovlašćena posrednika – lica koja mogu obavljati poslove posredovanja u osiguranju jer su ispunili obavezu kontinuiranog profesionalnog usavršavanja i 2.982 ovlašćena posrednika – lica koja ne mogu obavljati poslove posredovanja u osiguranju zbog toga što nisu ispunili obavezu kontinuiranog profesionalnog usavršavanja) i 16.166 ovlašćenih zastupnika (10.956 aktivnih ovlašćenih

² Narodna banka Srbije, Rešenje G. br. 7697 od 7.10.2016. godine.

zastupnika koji mogu obavljati poslove zastupanja u osiguranju jer su ispunili obavezu kontinuiranog profesionalnog usavršavanja i 5.210 pasivnih ovlašćenih zastupnika koji ne mogu obavljati poslove zastupanja u osiguranju zbog toga što nisu ispunili obavezu kontinuiranog profesionalnog usavršavanja).³ Zaključivanje ugovora o osiguranju od auto-odgovornosti obavljaju i pravna lica koja u skladu s propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima vrše tehnički pregled motornih vozila.

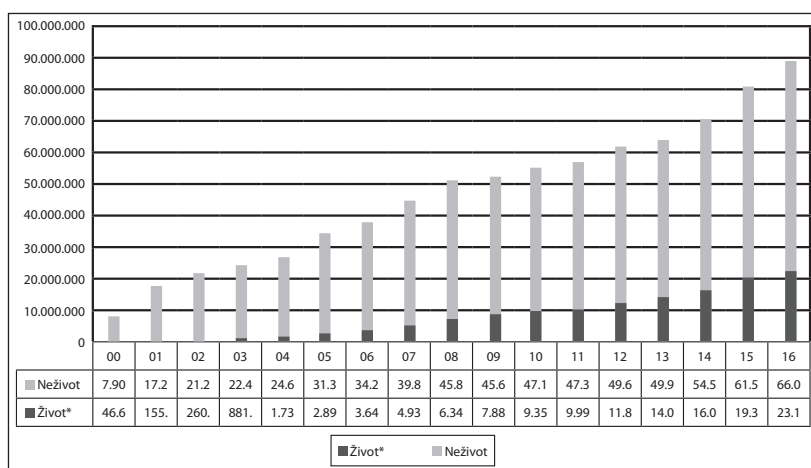
Broj zaposlenih u društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje povećan je sa 10.859 u 2015. na 11.045 lica u 2016. godini (10.974 lica na poslovima osiguranja i 71 lice na poslovima reosiguranja).⁴

3. Premija osiguranja

I pored nepovoljnih okolnosti u međunarodnom okruženju, poboljšanje makroekonomskog i poslovnog okruženja, postepen ekonomski oporavak, rast industrijske proizvodnje, započete strukturne reforme i fiskalno prilagođavanje u zemlji pozitivno su uticali na razvoj tržišta osiguranja što se u dužem vremenskom periodu odražavalo i na rast bruto premije osiguranja.

Prema podacima Udruženja osiguravača Srbije (dalje u tekstu: UOS) i Narodne banke Srbije na grafikonu 1 prikazano je kretanje bruto premije osiguranja u poslednjih 17 godina.

Grafikon 1: Bruto premija osiguranja u Srbiji 2000-2016. godine u 000 dinara

Izvor: UOS i NBS (2017c)

³ NBS (2017b), stanje na dan 4.9.2017. godine.

⁴ APR, Prosečan broj zaposlenih prikazan u bilansima stanja na dan 31.12.2016. godine.

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

Razvoj tržišta osiguranja karakteriše višegodišnji trend rasta. Bruto premija osiguranja u 2016. iznosila je 89,1 milijardu dinara (721,9 miliona evra) u odnosu na 8 milijardi dinara (135,7 miliona evra) koliko je iznosila u 2000. godini. U 2016. godini na životna osiguranja odnosi se 23,1 milijarda dinara (187,3 miliona evra), prema 46,6 miliona dinara (796 hiljada evra), a na neživotna osiguranja 66 milijardi dinara (534,6 miliona evra), prema, 7,9 milijardi dinara (134,8 miliona evra) u 2000. godini.

Tabela 1: Bruto premija po vrstama osiguranja 2015. i 2016. godine u 000 dinara

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija osiguranja		% učešća		Idex 16/15
		2015	2016	2015	2016	
01	Osiguranje lica od posledica nezgode	4.290.428	4.364.553	5,3	4,9	101,7
02	Dobrovoljno zdravstveno osig.	1.585.351	2.229.411	2,0	2,5	140,6
03	Osiguranje motornih vozila	6.229.061	6.916.653	7,7	7,8	111,0
04	Osiguranje šinskih vozila	131.808	117.571	0,2	0,1	89,2
05	Osiguranje vazduhoplova	104.101	123.877	0,1	0,1	119,0
06	Osiguranje plovnih objekata	89.636	106.941	0,1	0,1	119,3
07	Osiguranje robe u prevozu	661.609	636.357	0,8	0,7	96,2
08	Osig. imov. od požara i dr. opasn.	5.070.839	5.011.862	6,3	5,6	98,8
09	Ostala osiguranja imovine	9.678.115	10.585.926	12,0	11,9	109,4
10	Odgovornost motornih vozila	29.007.381	30.268.398	35,8	34,0	104,3
11	Odgovornost vazduhoplova	103.352	100.327	0,1	0,1	97,1
12	Odgovornost plovnih objekata	26.418	27.983	0,0	0,0	105,9
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	1.492.339	1.922.784	1,8	2,2	128,8
14	Osiguranje kredita	445.481	850.216	0,6	1,0	190,9
15	Osiguranje jemstva	69.019	84.626	0,1	0,1	122,6
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	804.334	742.473	1,0	0,8	92,3
17	Osig. troškova pravne zaštite	5.852	6.587	0,0	0,0	112,6
18	Osiguranje pomoći na putu	1.766.370	1.913.733	2,2	2,1	108,3
19	Drugo neživotno osiguranje	0	0	0,0	0,0	0,0
I	NEŽIVOTNA OSIGURANJA (1-19)	61.561.494	66.010.278	76,1	74,1	107,2
20	Osiguranje života	17.519.145	21.218.225	21,6	23,8	121,1
21	Rentno osiguranje	622.647	604.216	0,8	0,7	97,0
22.01	Osiguranje nezgode uz os. života	1.075.812	1.131.893	1,3	1,3	105,2
22.02	Zdravstveno osig. uz osig. života	132.716	158.633	0,2	0,2	119,5
22	Dopunsko osig. uz osig. života	1.208.528	1.290.526	1,5	1,4	106,8
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0	0,0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	13.974	12.790	0,0	0,0	91,5

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija osiguranja		% učešća		Idex
		2015	2016	2015	2016	16/15
25	Životna os. vazana za jedinice inv. fondova		1.951	0,0	0,0	0,0
II	ŽIVOTNA OSIGURANJA (20 - 25)	19.364.294	23.127.708	23,9	25,9	119,4
III	UKUPNO (I+II)	80.925.788	89.137.986	100,0	100,0	110,1

Izvor: Narodna banka Srbije (2017c)

Ukupna premija osiguranja u 2016. iznosi 89,1 milijardu dinara (721,9 miliona evra), prema 80,9 milijardi dinara (665,4 miliona evra) u 2015. godini. Veća je za 8,2 milijarde dinara ili 10,1% (66,5 miliona evra ili 8,5%), prema povećanju od 10,4 milijarde dinara ili 14,7% (82,3 miliona evra ili 14,1%) koliko je iznosilo u 2015. godini.⁵ Posmatrano po vrstama osiguranja, i pored manjeg pada, najveće učešće u ukupnoj premiji sa 34%, prema 35,8% u 2015. godini ima osiguranje od auto-odgovornosti. Drugo mesto sa 23,8% prema 21,6% pripada osiguranju života, a treće sa 11,9% prema 12% u 2015. godini ostalim osiguranjima imovine. Na te tri vrste osiguranja zajedno otpada 69,6% ukupne premije osiguranja prema 69,5% koliko je zabeleženo u 2015. godini.

Premija neživotnih osiguranja u 2016. iznosi 66 milijardi dinara (534,6 miliona evra) ili 74,1%, prema 61,5 milijardi dinara (506,2 miliona evra) ili 76,1% od ukupne bruto premije u 2015. godini. Povećana je za 4,4 milijarde dinara ili 7,2% prema povećanju od 7 milijardi dinara ili 12,9% u 2015. godini. Najveći rast u apsolutnom iznosu zabeležen je kod osiguranja od auto-odgovornosti, zatim dolazi auto-kasko i dobrovoljno zdravstveno osiguranje, a najveći pad zabeležilo je osiguranje finansijskih gubitaka, osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti i osiguranje robe u transportu.

Premija životnih osiguranja nastavlja višegodišnji trend rasta. U 2016. iznosila je 23,1 milijardu dinara (187,3 miliona evra) ili 25,9% od ukupne premije, prema 19,4 milijarde dinara (159,2 miliona evra) ili 23,9% ukupne premije u 2015. godini. Veća je za 3,8 milijardi dinara ili 19,4% nego 2015. u kojoj je povećanje iznosilo 3,4 milijarde dinara ili 21%. Rast premije zabeležen je kod osiguranja života, dopunskog osiguranja uz osiguranje života i kod životnih osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova, koje se prvi put pojavljuje u 2016. godini od osiguranja rente i ostalih vrsta životnog osiguranja zabeležen je pad premije u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupno ostvarena premija osiguranja (zarađena premija) u 2016. iznosi 86.564.911 hiljada dinara (701.087.701 evro), prema 79.021.994 hiljade dinara (649.712.471 evro) koliko je iznosila u 2015. godini. Premija po glavi stanovnika iznosi 102 evra, prema 94 evra u 2015. i 77 evra u 2014. godini. Učešće premije u procenjenom BDP za 2016. godinu povećano je na 2,1% u odnosu na 2% u 2015. i 1,8% koliko je iznosilo u prethodne tri godine.

⁵ Procenti u zagradi označavaju rast premije iskazane u evrima po srednjem kursu NBS krajem svake godine.

4. Raspodela bruto premije osiguranja

Bruto premija osiguranja raspoređuje se na režijski dodatak (u daljem tekstu: RD) i na funkcionalnu premiju koja se deli na sredstva preventive za sprovođenje mera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju predmete osiguranja i tehničku premiju za pokriće šteta u skladu sa zaključenim ugovorom o osiguranju i drugim obavezama u vezi sa štetama.

Režijski dodatak služi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (dalje u tekstu: TSO), ali ta obaveza, izuzev kod osiguranja od auto-odgovornosti, nije detaljnije uređena zakonom tako da se deo TSO preko iznosa režijskog dodatka pokriva na teret tehničke premije i drugih prihoda osiguranja. U 2016. režijski dodatak iznosio je 17,7 milijardi dinara (143,6 miliona evra) ili 19,9% bruto premije, prema 16 milijardi dinara (131,3 miliona evra) ili 19,7% u 2015. godini. Od bruto premije neživotnih osiguranja izdvojeno je 14 milijardi dinara (113,7 miliona evra) ili 21,3%, a od premije životnih osiguranja 3,7 milijardi dinara (29,9 miliona evra) ili 16%. Kao i u prethodnoj godini, kod neživotnih osiguranja najveći procenat režijskog dodatka od 44,1% (44,7% u 2015) izdvojen je kod osiguranja troškova pravne zaštite, a najmanji 4,9% (4,3% u 2015) kod osiguranja vazduhoplova. Najveće izdvajanje kod životnih osiguranja od 21,3% zabeleženo je kod osiguranja života (20,5% u 2015. kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života), a kao i prethodne godine, najmanje izdvajanje od 15% zabeleženo je kod rentnog osiguranja (15,2% u 2015).

Sredstva preventive izdvajaju se samo od premije neživotnih osiguranja. Iznose 946 miliona dinara (7,7 miliona evra) ili 1,4% bruto premije, prema 898 miliona dinara (7,4 miliona evra) ili 1,5% koliko su iznosila u 2015. godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, najveći deo sredstava preventive 62,4% pripada osiguranju auto-odgovornosti, 12,1% ostalim osiguranjima imovine i 7,6% auto-kasku, što ukupno iznosi 82,1% prema 81,6% u 2015. godini (63% osiguranje od auto-odgovornosti, 11,7% ostala osiguranja imovine i 6,9% auto-kasko osiguranje).

Tehnička premija osiguranja (bruto premija umanjena za režijski dodatak i sredstva preventive) iznosi 70,5 milijardi dinara (570,7 miliona evra) ili 79% od bruto premije (84% životna, a 77,3% neživotna osiguranja), prema 64,1 milijardu dinara (526,7 miliona evra) ili 79,2% (83,6% životna, a 77,8% neživotna osiguranja) koliko je iznosila u 2015. godini. Kada se umesto režijskog dodatka uzmu troškovi sprovođenja osiguranja, tehnička premija se smanjuje na 60,9 milijardi dinara (493 miliona evra) ili 68,3% (75,8% životna, a 65,6% neživotna osiguranja), prema 53,8 milijardi dinara (442 miliona evra) ili 66,4% (73,5% životna, a 64,2% neživotna osiguranja) u 2015. godini.

5. Zahtevi za naknadu štete

Zahtevi za naknadu štete obuhvataju broj rezervisanih prijavljenih šteta (RPŠ) na kraju 2015, broj podnetih zahteva za naknadu štete (PZ), broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete, (ST i OD), broj i iznos likvidiranih šteta (LŠ) i broj i iznos rezervisanih prijavljenih šteta (RPŠ) u 2016. godini.

Tabela 2: Prijavljene, likvidirane, rezervisane prijavljene štete i prosek likvidiranih i rezervisanih prijavljenih šteta 2016. u 000 dinara

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2015	Broj zahteva za naknadu štete 2016				Prosek u 000 dinara*	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ	RPŠ
01	Osig. od posledica nezgode	2.320	83.136	16.395	66.680	2.381	40	87
02	Dobrovoljno zdravstveno osig.	6.971	190.763	11.331	167.437	18.966	10	6
03	Osiguranje motornih vozila	8.434	72.444	6.370	64.476	10.032	84	95
04	Osiguranje šinskih vozila	22	229	63	153	35	159	382
05	Osiguranje vazduhoplova	4	7	1	3	7	4.690	4.751
06	Osiguranje plovnih objekata	20	61	16	58	7	1.096	818
07	Osiguranje robe u prevozu	35	771	73	689	44	281	4.173
08	Osig. imov. od požara i dr. opas	469	10.531	2.206	8.246	548	181	1.343
09	Ostala osiguranja imovine	1.588	75.400	11.435	63.640	1.913	97	552
10	Osig. od auto-odgovornosti	11.274	63.245	7.779	54.725	12.015	180	692
11	Odgovornost vazduhoplova	1	2	0	0	3	0	121
12	Odgovornosti plovnih objekata	0	1	0	1	0	1.318	0
13	Opšta odgovornost	1.168	9.304	1.904	7.142	1.426	74	492
14	Osiguranje kredita	314	6.907	221	6.681	319	42	99
15	Osiguranje jemstva	32	550	94	388	100	65	37
16	Osig. finansijskih gubitaka	54	1.496	492	1.026	32	107	287
17	Osig. troškova pravne zaštite	3	0	2	0	1	0	123
18	Osiguranje pomoći na putu	1.426	49.402	3.971	45.304	1.553	18	76
19	Druga neživotna osiguranja	0	0	0	0	0	0	0
I	NEŽIVOTNA OSIG. (1 DO 19)	34.135	564.249	62.353	486.649	49.382	60	253
20	Osiguranje života	1.055	31.156	807	29.969	1.435	197	208
21	Rentno osiguranje	16	1.645	3	1.631	27	197	85
22	Dopunsko uz osiguranje života	699	5.727	2.145	3.480	801	74	150
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0	0	0	0	0	0
24	Druge vrste životnog osig.	3	107	8	82	20	311	1

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2015	Broj zahteva za naknadu štete 2016				Prosek u 000 dinara*	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ	RPŠ
25	Životna os. vazana za jedinice inv. fondova	0	0	0	0	0	0	0
II	ŽIVOTNA OSIG. (20 do 24)	1.773	38.635	2.963	35.162	2.283	185	184
III	UKUPNO (I+II)	35.908	602.884	65.316	521.811	51.665	68	250

* U obračun proseka likvidiranih šteta nije uključen broj odbijenih i storniranih zahteva za naknadu štete.
Izvor: Narodna banka Srbije (2017c)

Kao i prethodne godine nastavljen je rast ukupnog broja svih kategorija zahteva za naknadu štete i pad prosečnog iznosa likvidiranih i rezervisanih prijavljenih šteta. Broj podnetih zahteva povećan je za 14,3 odsto prema 8,7 odsto u 2015. godini, broj storniranih i odbijenih zahteva veći je za 13,3 odsto prema 1,8 odsto koliko je iznosilo povećanje u 2015, broj likvidiranih i plaćenih šteta povećao se za 12,7 odsto prema 8 odsto u 2015., a broj rezervisanih prijavljenih zahteva povećan je za čak 42,5% prema 18,1 odsto koliko je povećan na kraju 2015. godine.

U postupku rešavanja nalazilo se 638.792 zahteva za naknadu štete, prema 556.875 zahteva u 2015. godini. Rešeno je 587.127 zahteva ili 91,9 odsto, prema 520.625 zahteva ili 93,5 odsto u 2015. godine. Na kraju 2016. rezervisano je 51.665 zahteva ili 8,1 odsto, prema 36.250 zahteva ili 6,5 odsto u 2015. godini. Od rešenih zahteva, stornirano i odbijeno je 65.316 zahteva ili 11,1 odsto, prema 57.637 zahteva ili 11,1 odsto, a likvidirano je i isplaćeno 521.811 zahteva ili 88,9 odsto, prema 462.988 zahteva ili 88,9 odsto u 2015. godini.

Prosek likvidiranih i rezervisanih zahteva za naknadu štete izračunat je na osnovu broja likvidiranih šteta u tabeli 2 i iznosa likvidiranih šteta u tabeli 3, a prosek rezervisanih prijavljenih zahteva na osnovu broja predmeta u tabeli 2 i dela iznosa u tabeli 4 koji se odnosi na rezervisane prijavljene štete. Visina prosečnih iznosa u najvećoj meri zavisi od specifičnosti svake vrste osiguranja.⁶ Prosečan likvidiran zahtev od 68.000 dinara smanjen je za 3,9 odsto, prema smanjenju od 0,6 odsto u 2015, a prosečan rezervisan zahtev od 250.000 dinara za 31,3 odsto, prema 17,8 odsto koliko je iznosilo smanjenje u 2015. godini.

Kod neživotnih vrsta osiguranja najniži prosek zabeležen je kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (10.000 dinara likvidirani i 6.000 dinara rezervisani zahtevi), a najveći kod osiguranja vazduhoplova (4.690.000 dinara likvidirani i 4.751.000 dinara rezervisani zahtevi).

Kod životnih osiguranja prosek likvidiranih zahteva kretao se između 74.000 dinara kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 311.000 dinara kod drugih

⁶ U prosek nije uključen broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete.

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

vrsta osiguranja, a kod rezervisanih predmeta između 1.000 dinara kod drugih vrsta osiguranja i 208.000 dinara kod osiguranja života.

Tabela 3: Likvidirani zahtevi za naknadu štete 2015. i 2016. godine u 000 dinara

Šifra	Vrsta osiguranja	2015			2016		
		Iznos	%	Index*	Iznos	%	Index*
01	Osig. lica od posledica nezgode	2.727.833	9,8	105,8	2.664.302	9,1	97,7
02	Dobrovoljno zdravstveno osig.	1.257.584	4,5	124,8	1.592.098	5,5	126,6
03	Osiguranje motornih vozila	4.750.072	17,1	94,4	5.391.255	18,5	113,5
04	Osiguranje šinskih vozila	55.558	0,2	209,3	24.338	0,1	43,8
05	Osiguranje vazduhoplova	49.116	0,2	935,9	14.071	0,0	28,6
06	Osiguranje plovnih objekata	31.910	0,1	58,8	63.583	0,2	199,3
07	Osiguranje robe u prevozu	123.214	0,4	68,8	193.903	0,7	157,4
08	Osig. imov. od požara i dr. opasn.	4.371.859	15,7	173,7	1.496.279	5,1	34,2
09	Ostala osiguranja imovine	4.178.927	15,0	93,5	6.174.376	21,2	147,8
10	Osig. od auto-odgovornosti	8.802.904	31,7	100,5	9.831.891	33,7	111,7
11	Odgovornost vazduhoplova	299	0,0	0,0	11	0,0	3,7
12	Odgovornost plovnih objekata	1	0,0	48,6	1.318	0,0	0,0
13	Opšta odgovornost	334.461	1,2	99,4	529.271	1,8	158,2
14	Osiguranje kredita	146.084	0,5	218,4	277.754	1,0	190,1
15	Osiguranje jemstva	42.849	0,2	178,0	25.155	0,1	58,7
16	Osig. finansijskih gubitaka	95.875	0,3	144,6	109.810	0,4	114,5
17	Osig. troškova pravne zaštite	42	0,0	15,6	0	0,0	0,0
18	Osiguranje pomoći na putu	821.180	3,0	126,7	797.302	2,7	97,1
19	Druga neživotna osiguranja	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
I	NEŽIVOTNA OSIG. (1 DO 19)	27.789.768	100,0	107,8	29.186.717	100,0	105,0
20	Osiguranje života	4.580.608	89,3	110,5	5.892.461	90,7	128,6
21	Rentno osiguranje	278.815	5,4	109,7	321.070	4,9	115,2
22	Dopunsko uz osig. života	257.631	5,0	100,9	256.992	4,0	99,8
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osig.	10.185	0,2	13,1	25.479	0,4	250,2
25	Živ.os. vazana za jedinice inv. fondova		0,0	0,0	0	0,0	
II	ŽIVOTNA OSIG. (20 DO 25)	5.127.239	100,0	108,3	6.496.002	100,0	126,7
III	UKUPNO (I+II)	32.917.007	100,0	107,9	35.682.719	100,0	108,4

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije (2017c)

*Likvidirane štete s troškovima*⁷ iznose 35,7 milijardi dinara (289 miliona evra), prema 32,9 milijardi dinara (270,6 miliona evra) koliko su iznosile u 2015. godini. Povećane su za 8,4 odsto, kao rezultat povećanja šteta životnih osiguranja od 26,7 odsto i neživotnih osiguranja od 5 odsto.

U strukturi šteta neživotnih osiguranja 73,4% odnosi se na tri vrste osiguranja s najvećim učešćem (18,5% auto-kasko, 21,2% ostala osiguranja imovine i 33,7% auto-odgovornost), prema 63,8% (17,1% auto-kasko, 15% ostala osiguranja imovine i 31,7% auto-odgovornost) u 2015. godini. Osetnije smanjenje učešća sa 15,7% u 2015. na 5,1% u 2016. godini zabeleženo je kod osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti. U odnosu na prethodnu godinu rast po vrstama osiguranja kretao se između 11,7% kod osiguranja od auto-odgovornosti i 99,3% kod osiguranja plovnih objekata, prema 5,2% kod nezgode i 830,8% kod osiguranja vazduhoplova u 2015. godini. Zabeležen je pad između 2,3% kod nezgode i 96,3% kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova, prema padu od 1,1% kod opšte odgovornosti i 84,5% kod osiguranja troškova pravne zaštite u 2015. godini.

Kod životnih osiguranja najveće učešće likvidiranih šteta od 90,7% zabeleženo je kod osiguranja života, dok je kod svih ostalih vrsta životnih osiguranja njihovo učešće bilo 9,3%.

Prihodi po osnovu regresa i prodaje osiguranih oštećenih stvari (dalje u tekstu: prihodi od regresa) iznose 1.478.007 hiljada dinara, prema 1.285.746 hiljada dinara u 2015. godini⁸, od čega se na osiguranje od auto-odgovornosti odnosi 580.039 hiljada dinara, prema 662.806 hiljada dinara u 2015. godini. Kod obračuna merodavnih šteta prihodi od regresa u 2016. godini raspoređeni su po vrstama osiguranja na osnovu podataka iz pojedinačnih bilansa uspeha po grupama osiguranja, srazmerno prosečnom učešću prihoda od regresa po vrstama osiguranja u prethodne tri godine.⁹

Posredne štete obaveznih osiguranja u saobraćaju nisu uključene u broj i iznose likvidiranih i rezervisanih šteta u tabeli broj 2, 3 i 4. One se pokrivaju preko doprinosa Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja (dalje u tekstu: RFZO) i doprinosa garantnom fondu pri Udruženju osiguravača Srbije (dalje u tekstu: GF). Doprinos RFZO iznosi 5% od bruto premije osiguranja (1,5 milijardi dinara), ili 15,4% prema 16,5% od iznosa isplaćenih odšteta po osnovu auto-odgovornost u 2015. godini. Doprinos garantnom fondu iznosi 1,3 milijarde dinara ili 5,4% od bruto premije, prema 5,5% u 2015., a u iznosu isplaćenih odšteta svih vrsta obaveznih osiguranja u saobraćaju 13,6% prema 14,9% u 2015. godini.

⁷ Troškovi u vezi sa štetama, uključujući i štete iz primljenih saosiguranja, obuhvataju troškove uvidaja, procene, likvidacije i isplate, sudske troškove, troškove veštačenja, ostvarivanja regresa i druge troškove.

⁸ www.apr.gov.rs

⁹ Narodna banka Srbije nije objavila podatak o prihodima od regresa u 2016. godini zbog čega su zbirni podaci iz bilansa uspeha po grupama osiguranja raspoređeni na vrste osiguranja srazmerno visini bruto premije, izuzev za osiguranje auto-kaska i osiguranje vazduhoplova za koje postoje posebni bilansi uspeha, a za osiguranje od auto-odgovornosti korišćen je podatak Udruženja osiguravača Srbije.

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

Rezervisane štete u tabeli broj 2 prikazane su po broju i prosečnom iznosu rezervisanih prijavljenih šteta, a u tabeli broj 4 prikazan je ukupan iznos rezervisanih šteta koji obuhvata zbir rezervisanih prijavljenih i rezervisanih neprijavljene zahteve za naknadu štete.

Tabela 4: Rezervisani zahtevi za naknadu štete 2015. i 2016. godine u 000 dinara

Šifra	Vrsta osiguranja	2015			2016		
		Iznos	%	Index*	Iznos	%	Index*
01	Osig. od posledica nezgode	1.224.605	4,7	113,4	1.193.767	4,4	97,5
02	Dobrovoljno zdravstveno	308.559	1,2	138,4	412.007	1,5	133,5
03	Osiguranje motornih vozila	1.569.678	6,1	110,1	1.686.160	6,2	107,4
04	Osiguranje šinskih vozila	34.636	0,1	105,3	29.366	0,1	84,8
05	Osiguranje vazduhoplova	87.153	0,3	166,6	43.424	0,2	49,8
06	Osiguranje plovniha objekata	25.193	0,1	109,2	19.064	0,1	75,7
07	Osiguranje robe u prevozu	220.717	0,9	331,6	240.520	0,9	109,0
08	Osig. imov. od požara i dr. opas.	1.800.780	6,9	96,1	1.071.606	3,9	59,5
09	Ostala osiguranja imovine	2.424.410	9,4	82,7	2.024.627	7,4	83,5
10	Osig. od auto-odgovornosti	16.720.700	64,5	104,5	18.757.108	68,6	112,2
11	Odgovornost vazduhoplova	30	0,0	0,0!	399	0,0	1330,0
12	Odgovornosti plovniha objekata	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
13	Opšta odgovornost	1.125.755	4,3	205,9	1.343.423	4,9	119,3
14	Osiguranje kredita	61.448	0,2	192,0	138.069	0,5	224,7
15	Osiguranje jemstva	12.415	0,0	53,8	20.100	0,1	161,9
16	Osig. finansijskih gubitaka	40.450	0,2	42,2	43.333	0,2	107,1
17	Osig. troškova pravne zaštite	572	0,0	87,5	962	0,0	168,2
18	Osiguranje pomoći na putu	268.455	1,0	111,1	318.766	1,2	118,7
19	Druga neživotna osiguranja	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
I	NEŽIVOTNA OSIG. (1 DO 19)	25.925.556	100,0	105,2	27.342.701	100,0	105,5
20	Osiguranje života	219.125	51,6	103,2	302.118	57,5	137,9
21	Rentno osiguranje	1.615	0,4	1495,2	2.294	0,4	142,0
22	Dopunsko uz osiguranje života	203.670	48,0	121,3	221.035	42,1	108,5
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	61	0,0	0,0	26	0,0	42,6
25	Životna osig. vez. za jedin. inv. fondova		0,0	0,0	0	0,0	
II	ŽIVOTNA OSIG. (20 DO 24)	424.471	100,0	111,6	525.473	100,0	123,8
III	UKUPNO (I+II)	26.350.027	200,0	105,3	27.868.174	200,0	105,8

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije (2017c)

Rezervisani zahtevi za naknadu štete na kraju 2016. iznose 27,9 milijardi dinara (225,7 miliona evra), prema 26,4 milijarde dinara (216,6 miliona evra) u 2015. godini. Veći deo, 98,1% pripada neživotnim, a 1,9% životnim vrstama osiguranju, prema 98,4% odnosno 1,6% u 2015. godini. Posmatrano po vrstama neživotnih osiguranja, najveće učešće od 68,6% zabeleženo je kod auto-odgovornosti, a najmanje 0,1% kod osiguranja jemstva, prema 64,5% kod osiguranja od auto-odgovornosti i 0,1% kod osiguranja šinskih vozila i osiguranja plovnih objekata u 2015. godini. Kod životnih osiguranja učešće se kreće od 0,4% kod rentnog osiguranja do 57,5% kod osiguranja života, prema 0,4% odnosno 51,6% kod ovih istih vrsta osiguranja u 2015. godini.

U odnosu na prethodnu godinu iznos rezervisanih šteta povećan je 5,8% (23,8% životna, a 5,5% neživotna osiguranja), prema 5,3% (11,6% životna, a 5,2% neživotna osiguranja) u 2015. godini. Po vrstama neživotnih osiguranja povećanje se kretalo od 7,1% kod osiguranja finansijskih gubitaka do čak 1230% kod osiguranja vazduhoplova, a smanjenje između 2,5% kod nezgode do 50,2% kod osiguranja vazduhoplova. Kod životnih osiguranja povećanje se kretalo između 8,5% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 42% kod rentnog osiguranja, dok je smanjenje od 47,4% zabeleženo samo kod drugih vrsta životnog osiguranja.

Rezervisane prijavljene štete iznose 12,9 milijardi dinara (104,4 miliona evra), prema 13,2 milijarde dinara (108,3 miliona evra) u 2015. godini, veći deo 96,7% pripada neživotnim, a znatno manji 3,3% životnim osiguranjima, prema 97,5% koje se odnose na neživotna, i 2,5% na životna osiguranja u 2015. godini. Od ukupnog iznosa rezervisanih prijavljenih šteta neživotnih osiguranja, na tri najveće vrste otpada 82,7% (7,6% AK, 8,5% ostala osiguranja imovine i 66,6% auto-odgovornost), a na sve ostale vrste 17,3%. Od rezervisanog iznosa kod životnih osiguranja 71% pripada osiguranju života, a 29% se odnosi na sve ostale vrste životnih osiguranja.

Rezervisane neprijavljene štete iznose 15 milijardi dinara (121,3 miliona evra), prema 13,2 milijarde dinara (108,3 miliona evra) koliko su iznosile 2015. godine. Najveći deo od 99,3% prema 99,2% pripada neživotnim, a 0,7% prema 0,8% u 2015. godini životnim vrstama osiguranja. Od rezervisanog iznosa kod neživotnih osiguranja, na tri najveće vrste odnosi se 83,4% (6,6% osiguranje od nezgode, 6,5% ostala osiguranja imovine i 70,3% auto-odgovornost), a 16,6% na sve ostale vrste osiguranja. Kod životnih osiguranja, 97,1% pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a ostalih 2,9% osiguranju života.

Tehničke rezerve osiguranja utvrđuju se na osnovu akata poslovne politike društva za osiguranje i odluka NBS kojima se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja tehničkih rezervi osiguranja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje.¹⁰

¹⁰ Odluka o tehničkim rezervama (*Sl. glasnik RS, broj 42/2015*) kojom je zamenjena Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija (*Sl. glasnik RS, broj 19/2005*); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta (*Sl. glasnik RS, broj 86/2007*); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika (*Sl. glasnik RS, broj 13/2005 i 23/2006*) i

Tabela 5: Tehničke rezerve osiguranja 2015. i 2016. godine u 000 dinara

Red. br.	Opis tehničkih rezervi	2015		2016		
		Iznos	%	Iznos	%	Rast
1	Prenosna premija životnih osig.	281.497	0,2	396.368	0,3	140,8
2	Prenosna premija neživotnih osig.	26.496.374	21,3	28.898.716	20,3	109,1
3	<i>Svega prenosna premija</i>	26.777.871	21,6	29.295.084	20,6	109,4
4	Rezervisane štete životnih osig.	424.471	0,3	525.473	0,4	123,8
5	Rezervisane štete neživotnih osig.	25.925.556	20,9	27.342.701	19,2	105,5
6	<i>Svega rezervisane štete</i>	26.350.027	21,2	27.868.174	19,6	105,8
7	Rezerve za izravnaje rizika–neživotnih osig.	544.503	0,4	781.709	0,5	143,6
8	Matematička rezerva životnih osig.	68.478.965	55,2	82.270.973	57,8	120,1
9	Rezerve za bonuse i popuste–životnih osig.	706	0,0	4.541	0,0	643,2
10	Rezerve za bonuse i popuste–neživotnih osig.	114.936	0,1	154.993	0,1	134,9
11	<i>Svega rezerve za bonuse i popuste</i>	115.642	0,1	159.534	0,1	138,0
12	Rezerve za neistekle rizike–životnih osig.	961	0,0	0	0,0	0
13	Rezerve za neistekle rizike–neživotnih osig.	1.870.114	1,5	1.894.522	1,3	101,3
14	<i>Svega rezerve za neistekle rizike</i>	1.871.075	1,5	1.894.522	1,3	101,3
15	Rezerve osig. u inv. riziku–životnih osig.	0	0,0	1.785	0,0	0,0
16	<i>Svega tehničke rezerve–životnih osig.</i>	69.186.600	55,7	83.199.140	58,5	120,3
17	<i>Svega tehničke rezerve–neživotnih osig.</i>	54.951.483	44,3	59.072.641	41,5	107,5
18	<i>Ukupne tehničke rezerve</i>	124.138.083	100,0	142.271.781	100,0	114,6

Izvor: Narodna banka Srbije (2017c)

Tehničke rezerve osiguranja iznose 142,3 milijarde dinara (1.152,3 miliona evra) prema 124,1 milijardu dinara (1.020,7 miliona evra), i povećane su za 14,6% prema 13,6% u 2015. godini. Kao i prethodne godine, najveći deo 57,8% od svih tehničkih rezervi, prema 55,2% u 2015. godni pripada matematičkoj rezervi životnih osiguranja, a najmanji od 0,1% tehničkim rezervama za bonuse i popuste. Najveći rast od 43,6% zabeležen je kod rezervi za izravnaje rizika, a najmanji 5,8% kod rezervisanih šteta.

6. Reosiguranje i pasivno saosiguranje

Obim prenetih viškova rizika u pokriće preko reosiguranja i pasivnog saosiguranja beleži blago povećanje po visini premije koja je iznosila 10,4 milijarde dinara (81 milion evra) ili 11,6%, dok je u 2015. iznosila 9,9 milijardi dinara (81,4

Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti (*Sl. glasnik RS, broj 7/2010, 93/2011 i 87/2012*).

miliona evra) ili 12,2% od bruto premije osiguranja.. Veći deo, 96,6% od premije reosiguranja i pasivnog saosiguranja odnosi se na pokriće rizika neživotnih, a 3,6% na pokriće rizika životnih osiguranja. Najveći deo premije reosiguranja i pasivnog saosiguranja kod neživotnih osiguranja od 34,2% prema 34,8% u 2015. izdvojen je za pokriće rizika ostalih vrsta osiguranja imovine, 21,8% prema 24,1% za osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, 10,3% prema 7,9% za osiguranje opšte odgovornosti, 9,9% prema 10,3% za auto-kasko i 7,3% prema 6,9% za osiguranje od auto-odgovornosti, a 16,5% prema 15,9% u 2015. godini za 14 ostalih vrsta neživotnih osiguranja. Kod životnih osiguranja, 64,6% prema 67,7% pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a 35,4% prema 32,3% u 2015. godini osiguranju života.

Učešće reosiguranja i pasivnog saosiguranja u likvidiranim štetama osiguranja iznosi 6,6 milijardi dinara (52,3 miliona evra) odnosno 18,4%, prema 4,9 milijardi dinara (40,7 miliona evra, odnosno 16,1% koliko je zabeleženo u 2015. godini. Veći deo, 98,2% prema 98,6% pripada neživotnom, a 1,8% prema 1,4% u 2015. godini životnom osiguranju.

Najveći procenat u ukupnom iznosu likvidiranih šteta koje padaju na teret reosiguranja i saosiguranja neživotnih osiguranja, 39% prema 18,5% pripada ostalim osiguranjima imovine, 16,7% prema 11,7% osiguranju auto-kaska, 13,5% prema 2,8% auto-odgovornosti, 10,5% prema 57,7% osiguranju imovine od požara i nekih drugih opasnosti i 7,9% prema 4,5% osiguranju od nezgode, a 12,4% prema 4,8% u 2015. godini odnosi se na ostalih 14 vrsta neživotnih osiguranja. Od učešća reosiguravača i saosiguravača u likvidiranim štetama životnih osiguranja, 64% prema 24% odnosi se na osiguranje života, 33% prema 76% na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, 2,8% prema 0% na osiguranje rente i 0,2% prema 0% u 2015. godini na druge vrste životnih osiguranja.

7. Ostvareni poslovni rezultati

Društvo za osiguranje sastavlja finansijske izveštaje o poslovanju u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, primenom kontnog okvira i sadržine i forme obrazaca finansijskih izveštaja koje propisuje NBS u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje.¹¹ Rezultati se utvrđuju u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja. Za sagledavanje i analizu ostvarenih rezultata koriste se finansijski izveštaji, napomene uz te izveštaje, drugi podaci o poslovanju i neki dodatni pokazatelji karakteristični za delatnost osiguranja. Pored zbirnog bilansa uspeha dostavljaju se i bilansi uspeha za pojedine vrste osiguranja koje društvo za osiguranje obavlja, uz obavezu da se u zaglavlju tih bilansa naznači na koju vrstu osiguranja se odnose.¹²

¹¹ Odluka o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS, broj 135/2014 i 102/2015*) i Odluka o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja za društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS, broj 135/2014, 141/2014 i 102/2015*).

¹² Finansijski izveštaji se u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo dostavljaju Agenciji za privredne registre i Narodnoj banci Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje i zakonom kojim se uređuje obavezno osiguranje u saobraćaju.

Kod neživotnih osiguranja, pored zbirnog bilansa uspeha sastavljaju se pojedinačni bilansi uspeha za dve vrste osiguranja, *auto-kasko (03) i osiguranje vazduhoplova (05)*, i za šest grupa osiguranja: *osiguranje nezgode i DZO - osiguranje lica od posledica nezgode (01) i dobrovoljno zdravstveno osiguranje (02), osiguranje plovnih objekata i transporta - osiguranje šinskih vozila (04), osiguranje plovnih objekata (06) i osiguranje transporta (07), imovinska osiguranja - osiguranje imovine od požara (08) i ostala osiguranja imovine (09), osiguranje odgovornosti – auto-odgovornost (10), odgovornost vaduhoplova (11), odgovornost plovila (12) i opšta odgovornost (13), osiguranje kredita i jemstva – osiguranje kredita (14) i osiguranje jemstva (15), i neživotna osiguranja koja nisu svrstana u grupe – osiguranje finansijskih gubitaka (16), osiguranje troškova pravne zaštite (17), osiguranje pomoći na putu (18) i druga neživotna osiguranja (19).*

Sastavni deo godišnjeg izveštaja o poslovanju je i uporedni pregled prihoda i rashoda u obavljanju poslova osiguranja od auto-odgovornosti koji društvo sastavlja u skladu sa zakonom kojim se uređuje obavezno osiguranje u saobraćaju.

Pored zbirnog bilansa uspeha životnih osiguranja, sastavlja se pojedinačni *bilans uspeha za osiguranje života (20) i bilans uspeha za životna osiguranja osim osiguranja života - rentno osiguranje (21), dopunsko osiguranje uz osiguranje života (22), druge vrste životnog osiguranja (24) i životno osiguranje vezano za jedinice investicionih fondova (25).*

U nastavku rada prikazani su zbirni rezultati poslovanja svih društava za osiguranje u 2016. godini koristeći racio brojeve, merodavan tehnički rezultat i dobitak, odnosno gubitak.

7.1. Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat

Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat osiguranja imaju poseban značaj za utvrđivanje i analizu ostvarenih rezultata poslovanja, za tehničku organizaciju funkcije osiguranja, za izradu, izmenu i dopunu opštih akata i akata poslovne politike i za ocenu boniteta društava za osiguranje.

M. Cerović: Rezultati osiguranja u Srbiji u 2016. godini

Tabela 6: Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat osiguranja 31.12.2016.

Šifra	Racio brojevi			Kombinovani		Tehnički rezultat u 000 dinara i %			
	RD*	TSO**	Šteta***	RD	TSO	Sa RD	%	Sa TSO	%
01	32,0	76,2	62,4	94,4	138,6	284.169	90,3	-1.580.052	249,9
02	25,7	61,1	85,7	111,4	146,9	-200.083	113,4	-900.791	213,3
03	25,1	36,4	76,7	101,8	113,1	-81.210	101,6	-821.208	119,5
04	18,4	33,4	16,6	34,9	49,9	74.033	20,3	56.947	24,9
05	5,8	73,2	0,0	0,0	44,7	131.775	0,0	61.525	0,0
06	31,4	57,1	61,2	92,6	118,2	9.818	85,2	-13.897	132,6
07	19,6	35,5	31,9	51,4	67,4	305.503	40,1	202.965	50,2
08	19,3	23,1	15,6	34,9	38,8	3.147.820	19,4	2.961.561	20,3
09	22,8	27,3	56,5	79,3	83,9	2.123.632	73,1	1.658.734	77,7
10	18,4	25,6	46,9	65,3	72,5	9.819.996	58,5	7.688.422	64,3
11	5,7	11,9	0,0	5,8	12,0	83.858	0,0	78.377	0,0
12	26,3	54,6	6,4	32,7	61,0	17.348	8,4	10.356	13,3
13	18,7	38,7	42,5	61,1	81,2	722.027	50,8	369.077	66,9
14	59,1	38,4	46,7	105,8	85,1	104.021	70,2	212.588	53,5
15	23,0	14,9	36,6	59,6	51,5	33.743	49,3	40.980	44,5
16	23,8	51,2	12,7	36,6	63,9	489.441	18,7	247.824	31,2
17	45,9	98,5	6,2	52,0	104,6	3.134	11,1	-201	206,4
18	41,0	87,9	44,7	85,6	132,6	276.116	75,4	-615.004	364,7
19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0	0,0
I	22,1	34,2	50,3	72,4	84,5	17.345.142	64,8	9.658.204	76,8
20	15,8	24,3	91,4	107,2	115,7	-1.501.862	108,4	-3.311.522	120,7
21	15,0	18,9	122,5	137,5	141,3	-226.316	144,1	-249.698	150,9
22	20,8	26,2	23,8	44,6	50,0	640.827	29,7	640.827	31,8
23	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0	0,0
24	25,2	31,7	247,7	272,9	279,4	-22.113	331,1	-22.945	362,6
25	10,3	13,0	2,8	13,1	15,8	1.695	3,1	1.643	3,2
II	16,0	24,3	88,6	104,6	112,9	-1.040.220	105,4	-2.941.695	116,9
III	20,5	31,6	60,5	81,0	92,1	16.304.922	76,3	6.716.509	88,6

* RD – režijski dodatak

** TSO troškovi sprovođenja osiguranja raspoređeni su po vrstama osiguranja na osnovu pojedinačnih bilansa uspeha srazmerno visini bruto premije svake vrste koja pripada određenoj grupi osiguranja, a za auto-odgovornost na osnovu podataka UOS.

*** Kod šifre 01, 10, 11 i 12 u merodavne štete uključen je doprinos GF, kod šifre 10 i doprinos RFZO, a kod šifre 20, 21, 22 i 24 matematička rezerva u visini razlike na kraju tekuće i prethodne godine.

Izvor: NBS (2017c), za TSO auto-odgovornosti UOS, a za TSO životnih i svih drugih vrsta neživotnih osiguranja APR.

Racio režijskog dodatka iznosi 20,5% (16% životna, 22,1% neživotna osiguranja), prema 20,2% (16,4% životna, 21,4% neživotna osiguranja) u 2015. godini.

Posmatrano po vrstama životnih osiguranja, kretao se između 10,3% kod životnih osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova do 25,2% kod drugih vrsta životnog osiguranja, a u neživotnom osiguranju, od 5,7% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova do 59,1% kod osiguranja kredita.

Racio troškova sprovođenja osiguranja nastavlja trend smanjenja sa 37,2% (30,2% životna, 39,4% neživotna osiguranja) u 2014, preko 33,2% (26,5% životna, 35,4% neživotna osiguranja) u 2015. na 31,6% (24,3% životna, 34,2% neživotna osiguranja) koliko je zabeleženo u 2016. godini. Kod životnih osiguranja kretao se od 13% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova do 31,7% kod drugih vrsta životnog osiguranja. Posmatrano po vrstama neživotnih osiguranja razlike su veoma velike, od 11,9% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova do čak 98,5% koliko je zabeleženo kod osiguranja troškova pravne zaštite.

Racio šteta beleži blago povećanje na 60,5% (88,6% životna, 50,3% neživotna osiguranja) sa 59,6% (85,7% životna, 51,2% neživotna osiguranja) u 2015. godini.¹³ U životnom osiguranju kretao se između 2,8% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova do 247,7% kod drugih vrsta osiguranja života, a kod neživotnih vrsta osiguranja od najnižeg 6,2% kod osiguranja troškova pravne zaštite do najvišeg od 85,7% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio režiskog dodatka i šteta povećan je na 81% (104,6% životna, 72,4% neživotna osiguranja) u odnosu na 79,8% (102,1% životna, 72,6% neživotna osiguranja) koliko je iznosio u 2015. godini. Kod životnih osiguranja kretao se između 13,1% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova i 272,9% kod drugih vrsta životnih osiguranja, a kod neživotnih osiguranja od 5,8% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova do 111,4% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio troškova sprovođenja osiguranja i šteta beleži blago smanjenje na 92,1% (112,9% životna, 84,5% neživotna osiguranja), u odnosu na 92,9% (112,2% životna, 86,6% neživotna osiguranja) koliko je iznosio u 2015. godini.¹⁴ U životnim vrstama osiguranja kretao se od 15,8% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova i 279,4% kod drugih vrsta osiguranja života, a kod neživotnih osiguranja od 12% kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova do 146,9% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

¹³ U štete obaveznih osiguranja u saobraćaju uključen je doprinos garantnom fondu pri Udruženju osiguravača Srbije, a kod osiguranja od auto-odgovornosti i doprinos Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja koji služi za pokriće regresnih zahteva svih organizacija socijalnog osiguranja.

¹⁴ Narodna banka Srbije, Godišnji izveštaj o poslovanju i rezultatima rada 2016, str. 54, kombinovani racio neživotnih osiguranja (zbir merodavnih šteta i troškova sprovođenja osiguranja prema merodavnoj premiji u samopridržaju) iznosi 89,1% prema 94,8% a benefit racio, kao pokazatelj adekvatnosti premije životnih osiguranja (odnos zbira rešenih šteta i promene tehničkih rezervi u samopridržaju prema merodavnoj premiji u samopridržaju) iznosi 90,1% prema 86,9% koliko je iznosio u 2015. godini.

Troškovi sprovođenja osiguranja iznose 27,3 milijarde dinara (221,3 miliona evra) odnosno 31,6%, prema 26,3 milijarde dinara (216 miliona evra) odnosno 32,5% od ukupne bruto premije u 2015. godini.¹⁵ TSO životnih osiguranja iznose 5,6 milijardi dinara (45,3 miliona evra), a neživotnih osiguranja 21,7 milijardi dinara (176 miliona evra). Nastavljen je trend povećanja pokrivenosti TSO režijskim dodatkom sa 58,5% koliko je iznosio u 2014, (58% životna, 58,6% neživotna osiguranja), preko 60,8% u 2015. (61,8% životna, 60,5% neživotna osiguranja) na 64,9% u 2016. godini (66% životna, 64,6% neživotna osiguranja).

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja iznosi 16,3 milijarde dinara (132 miliona evra) odnosno 76,3 odsto, prema 14,8 milijardi dinara (122 miliona evra) odnosno 76 odsto koliko je iznosio u 2015. godini. Kod neživotnih osiguranja ostvaren je pozitivan tehnički rezultat od 17,3 milijarde dinara (140,5 miliona evra), odnosno 64,8 odsto, kao rezultat kretanja od 8,4% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika plovniha objekata do 113,4% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Kod životnih osiguranja zabeležen je negativan tehnički rezultat od 1 milijarde dinara (8,4 miliona evra) odnosno 105,4 odsto, kao rezultat kretanja između najpovoljnijeg od 3,1% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova i najnepovoljnijeg od 331,1% kod drugih vrsta osiguranja života.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom, kao indikator politike cena i adekvatnosti tj. dovoljnosti premijskih sistema, potvrđuje da su premijski sistemi svih vrsta osiguranja, izuzev dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 113,4% (2015=124,8%), auto-kaska 101,6% (2015=95,8%), osiguranja života 108,4% (2015=104,8%), rentnog osiguranja 144,1% (2015=125,4%) i drugih vrsta osiguranja života 331,1 (2015=1516,4%), bili dovoljni za pokriće obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja do visine obračunatog režijskog dodatka i drugih obaveza u skladu sa zakonom.

*Merodavan tehnički rezultat s troškovima sprovođenja osiguranja bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja*¹⁶ iznosi 6,7 milijardi dinara (54,4 miliona evra) ili 88,6%, prema 4,5 milijardi dinara (37,3 miliona evra) ili 91,2% koliko je zabeleženo u 2015. godini. Kod neživotnih osiguranja ostvaren je pozitivan rezultat od 6,9 milijardi dinara (56,6 miliona evra) ili 76,8%, prema 6,9 milijardi dinara (56,6 miliona evra) odnosno 81,6%, a kod životnih osiguranja negativan rezultat u iznosu od 2,9 milijardi dinara (23,8 miliona evra) ili 116,9%, prema 2,3 milijarde dinara (19,3 miliona evra) odnosno 116,5% koliko je iznosio u 2015. godini. Posmatrano po vrstama neživotnih

¹⁵ www.apr.gov.rs

¹⁶ Troškovi sprovođenja osiguranja utvrđeni su preko APR-a na osnovu bilansa uspeha društava za osiguranje. Raspoređeni su po vrstama osiguranja na osnovu pojedinačnih bilansa uspeha po vrstama i grupama osiguranja srazmerno visini bruto premije, a za osiguranje od auto-odgovornosti na osnovu podataka UOS.

osiguranja najpovoljniji rezultat od 13,3% zabeležen je kod osiguranja od odgovornosti vlasnika plovniha objekata, a najnepovoljniji od 364,7% kod osiguranja pomoći na putu. Kod životnih osiguranja kretao se između 3,2% kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova i 362,6% kod drugih vrsta osiguranja života. Tarifni sistemi nisu bili dovoljni za pokrivenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod šest vrsta neživotnih osiguranja: nezgode 249,9% (2015=123,2%), dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 213,3% (2015=169,4%), auto-kaska 119,5% (2015=131,4%), osiguranja plovniha objekata 132,6% (2015=69,9%), osiguranja troškova pravne zaštite 206,4% (2015=0,0%) i osiguranja pomoći na putu 364,7% (2015=85,3%), i kod tri vrste životnih osiguranja: osiguranja života 120,7% (2015=119,5%), rentnog osiguranja 150,9% (2015=144,6%) i kod drugih vrsta osiguranja života 362,6% (2015=2062,6%).

7.2. Finansijski rezultat

Društva za osiguranje utvrđuju dobitak, odnosno gubitak za pojedine poslove osiguranja kojima se bave i zbirno za sve vrste osiguranja u skladu sa zakonom o računovodstvu i zakonom kojim se uređuje osiguranje.

Tabela 7: Finansijski rezultati osiguranja i reosiguranja 2015. i 2016. godine u 000 dinara

Godina	Opis	Neto dobitak		Neto gubitak		ND-NG	
		Iznos	Broj ad*	Iznos	Broj ad	Iznos	Broj ad
2015	Osiguranje	4.109.928	13	1.721.355	7	2.388.573	20
	Reosiguranje	515.698	4	0	0	515.698	4
	Svega	4.625.626	17	1.721.355	7	2.904.271	24
2016	Osiguranje	5.710.174	15	286.508	4	5.423.666	19
	Reosiguranje	299.473	4	0	0	299.473	4
	Svega	6.009.647	19	286.508	4	5.723.139	23

*ad- akcinarsko društavo

Izvor: Agencija za privredne registre

Od 5,7 milijardi dinara (46,4 miliona evra) ukupno ostvarene dobiti 94,8% pripada društvima za osiguranje, a 5,2% društvima za reosiguranje, prema 82,2% odnosno 17,8% u 2015. godini. Rast ukupne dobiti od 97,1% u odnosu na prethodnu godinu rezultat je povećanja dobiti u poslovima osiguranja za 127,1% i pada dobiti kod reosiguranja za 41,9%.

Dobitak životnih osiguranja od 1,5 milijardi dinara (12,4 miliona evra) sastoji se od dobitka koji je ostvarilo 8 društava u iznosu od 1,6 milijardi dinara (13,2 miliona

evra) i gubitka kod 3 društva za osiguranje u iznosu od 103,3 miliona dinara (836,8 hiljada evra). Posmatrano po pojedinačnim bilansima uspeha 68,5% od ukupne dobiti životnih osiguranja pripada osiguranju života, a 31,5% svim ostalim vrstama životnih osiguranja.

U poslovima neživotnih osiguranja ostvaren je dobitak u iznosu od 3,9 milijardi dinara (31,5 miliona evra), kao rezultat dobitka 12 društava u iznosu od 4,1 milijarde dinara (33,3 miliona evra) i gubitka koji su ostvarila 2 društva za osiguranje u iznosu od 213,3 miliona dinara (1,7 miliona evra). Posmatrano po pojedinačnim bilansima uspeha dobitak je zabeležen kod osiguranja od odgovornosti u iznosu od 7,8 milijardi dinara,¹⁷ kod osiguranja imovine 369,2 miliona dinara i kod osiguranja šinskih vozila, plovni objekata i transporta 39,4 miliona dinara.¹⁸ Gubitak u iznosu od 1,8 milijardi dinara ostvaren je kod nezgode i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, 1,6 milijardi dinara kod osiguranja vozila, 541,3 miliona dinara kod ostalih vrsta neživotnih osiguranja, 156,4 miliona dinara kod osiguranja kredita i jemstva i 49,6 miliona dinara kod osiguranja vazduhoplova.

8. Zaključak

Ostvarene rezultate sektora osiguranja u Republici Srbiji u 2016. godini karakteriše nastavak većeg rasta bruto premije osiguranja, tehničkih rezervi i ostvarene neto dobiti u odnosu na usporenije povećanje broja i iznosa zahteva za naknadu štete.

Zabeleženo je povećanje bruto premije za 10,1% (19,4% životna, 7,2% neživotna osiguranja), tehničkih rezerve osiguranja za 14,6% (20,3% životna, 7,5% neživotna osiguranja), likvidiranih zahteva za naknadu štete za 8,4% (26,7% životna, 5% neživotna osiguranja) i rezervisanih zahteva za naknadu štete za 5,8% (23,8% životna, 5,5% neživotna osiguranja).

Pokazatelji poslovanja neživotnih osiguranja u celini, u granicama su pozitivnih vrednosti. Kod životnih osiguranja, ratio režijskog dodatka i troškova sprovođenja osiguranja imaju pozitivnu, a kombinovani ratio i dalje zadržava negativnu vrednost.

Merodavan tehnički rezultat bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja u celini i kod neživotnog osiguranja pozitivniji je u odnosu na prethodnu godinu, a kod životnih osiguranja negativan je približno nivou zabeleženom u prethodnoj godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, postojeći premijski sistemi nisu bili dovoljni za pokriće šteta, troškova sprovođenja osiguranja i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod šest vrsta neživotnih i tri vrste životnih osiguranja.

¹⁷ Prema podacima koje objavljuje Udruženje osiguravača Srbije dobit pre oporezivanja kod osiguranja od auto-odgovornosti u 2016. godini iznosi 8,5 milijardi dinara, što znači da je kod ostalih vrsta osiguranja koje spadaju u grupu osiguranja od odgovornosti ostvaren gubitak u iznosu od 688,5 miliona dinara.

¹⁸ U zbiru dobiti po vrstama i grupama osiguranja uključen je i porez na dobit u iznosu od 191.971 hiljade dinara koji je kod „Dunav osiguranja“ iskazan u zbirnom bilansu uspeha neživotnih osiguranja, ali nije prikazan u pojedinačnim bilansima uspeha tako da je dobitak po vrstama i grupama osiguranja veći za ovaj iznos.

Prema pokazateljima razvijenosti, sektor osiguranja u Srbiji manje je razvijen, nalazi se ispod proseka u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije, ali u poređenju sa grupom zemljama u razvoju i zemljama Centralne i Istočne Evrope može se zaključiti da je na zadovoljavajućoj poziciji.

Literatura

- Narodna banka Srbije (2015), *Godišnji izveštaj o poslovanju i rezultatima rada 2015.*
- Narodna banka Srbije (2016a), *Godišnji izveštaj o poslovanju i rezultatima rada 2016.*
- Narodna banka Srbije (2016b), Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja, *Sektor osiguranja u Srbiji, Izveštaj za 2016. godinu.*
- Narodna banka Srbije (2017), Tabela B, Osnovni makroekonomski indikatori, datum ažuriranja: 7. jul 2017.
- Republički zavod za statistiku (2017), *Bruto domaći proizvod (BDP) Republike Srbije 1995-2016. (ESA 2010)*, ažurirano 30.6.2017. godine.
- Udruženje osiguravača Srbije (2016), *Bilans uspeha u 2016. godini (obavezno osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima, šifra NBS 10.01)*, BUAO-2015.xlsl.
- Udruženje osiguravača Srbije (2017), *Izveštaj o poslovanju sa obračunom prihoda i rashoda garantnog fonda za 2016. godinu*, Beograd, mart 2017. godine.
- Odluka o tehničkim rezervama, *Sl. glasnik RS*, broj 42/2015.
- Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, broj 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13 Odluka Ustavnog suda.
- Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, broj 139/14.
- Narodna banka Srbije (2017b), Nadzor osiguranja, Registar tržišnih učesnika, Pretraga subjekata nadzora u delatnosti osiguranja, Registar ovlašćenih zastupnika u osiguranju, www.nbs.rs/internet/curilica/60/60_1/index.html, pristupljeno 27.6.2017.
- Narodna banka Srbije (2017c), Nadzor osiguranja, Poslovanje društava za osiguranje, www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, pristupljeno 27.6.2017.
- Agencija za privredne registre, Finansijski izveštaji, Javno objavljivanje finansijskih izveštaja, www.apr.gov.rs/РЕГИСТРИ/ФИНАНСИЈСКИИЗВЕШТАЈИ/ПРЕТРАГОБЈАВЉЕНИХФИНАНСИЈСКИИЗВЕШТАЈАПОЧЕВОД2014ГОДИНЕ.aspx, pristupljeno 25.7.2017.